

[Aage Brusgaard]

at lukke en masse små butikker. Derfor siger vi nej til Socialdemokratiets forslag, og hvis Socialdemokratiet mener noget med genbrug, kan I lade beslutningsforslaget gå i papirmøllen. Det er også en slags genbrug.

Angående punkt 2, rabatsystemet for dæk, er der også en ny afgift for dæk på 1,9 pct., tror jeg det er. Det nåede jeg ikke i min første runde, men nu har jeg jo muligheden her. Nu er jeg selv mekaniker og har selv haft værksted i 20 år, og slidbanedæk har været kendt her i Danmark i de sidste 40-50 år. De bliver rent faktisk brugt i det omfang, hvor der er økonomisk mulighed for at lave slidbanedæk, og det har der altså været i alle disse år. Det, folk har været meget skeptiske over for, var, om de var sikkerhedsmæssigt i orden, og det har i hvert fald været et problem. Jeg har set slidbanedæk, hvor slidbanen var sprængt og sådan nogle ting – nu ved jeg godt, at inden for de sidste 5 – 10 år har slidbanedæk, hvad skal vi sige, foretaget en kovending, det er gode slidbanedæk, vi har i dag.

Nu har jeg selv siddet i Viborg Amtsråd i mange år, og netop nu, hvor hr. Trøjborg nævnte Viborg Slidbanefabrik, var deres største problem ganske enkelt at få opbevaringskapacitet eller lagerplads til tusindvis af dæk, inden de kunne starte virksomheden. Og det er lidt forstemmende, at det ligefrem var Fremskridtspartiet, der skulle skaffe dem pladsen. Socialdemokratiet og SF stemte imod hver eneste gang, for der var jo altid nogle naboer, der klagede over, at alle de dæk skulle ligge der. Men heldigvis blev der altså plads, og de dæk bliver genbrugt nu.

Men jeg vil godt sige, at en af de ting, der ligger til baggrund for, at der ikke bliver produceret så mange slidbanedæk i Danmark, som der egentlig kunne, er jo timelønnen i Danmark og de miljøkrav, der er stillet op. Miljøkravene er betydelig større end i udlandet, og derfor bliver mange slidbanedæk – i øvrigt også mange af dem, der ruller her i Danmark – fremstillet i Østeuropa, hvor miljøkravene ikke er så store, men sikkerhedskravene desværre heller ikke lige så gode. Så jeg synes egentlig, vi skulle satse på, at Danmark skulle have de samme miljøkrav som udlandet, i hvert fald ikke større krav. Så vil jeg tro, at der ville være mange flere ting, der kunne genbruges her i Danmark.

Jeg vil godt afslutningsvis – også lidt drilsk – spørge de ti socialdemokratiske medlemmer, hvis navne står på beslutningsforslaget: I siger, at der skal satses på 80 pct.s genbrug – hvor mange af jer kører på slidbanedæk i dag? Der er ingen saglig begrundelse for, at I siger nej, for de findes i alle typer, i alle størrelser og alle fabrikater til alle biler. Så hvis I går ind for genbrug, burde I alle ti gå op og sige: Vi kører selvfølgelig på genbrugsdæk. Ellers er det egentlig bare en tom skræl i en papkasse, hvis I ikke selv bruger det, I siger at I vil lovgive om nu.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Aage Brusgaard, taletiden er for det første voldsomt overskredet, og for det andet er direkte tiltale fortsat ikke tilladt i Folketinget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Undervisnings- og forskningsministeren har meddelt mig, at han ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig

Redegørelse om den vidtgående specialundervisning i folkeskolen.

(Redegørelse nr. R 8).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 16/1 1992 om den vidtgående specialundervisning i folkeskolen.

(Redegørelse nr. R 8).

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Indledning.

Da særfor sorgen i 1980 blev udlagt fra staten til amter og kommuner, blev den hidtidige statslige forpligtelse til at sørge for undervisningen af de sværest handicappede elever overført til folkeskolen, og det blev i folkeskoleloven fastsat, at ansvaret for undervisningen af elever, hvis udvikling krævede en særlig vidtgående indsats eller støtte, påhvilede amtskommunerne (§ 19, stk. 2). Kommunen deltager i betalingen med et fast takstbeløb, som er ens for alle elever, og som for nærværende udgør ca. 50.000 kr. på årsbasis. Vidtgående specialundervisning koster i gennemsnit pr. elev ca. 165.000 kr. årligt, men der kan være store forskelle fra elev til elev og fra skole til skole.

Der er således tale om en variation i elevpris fra ca. 100.000 kr. til ca. 1 mio. kr. årligt.

I skoleåret 1988-89 modtog ca. 1 pct. af folkeskolens elever vidtgående specialundervisning, hvilket svarer til ca. 6.000 elever. Dette gennemsnit dækker dog over betydelige forskelle fra amtskommune til amtskommune med 0,68 pct. som laveste procent og 1,36 pct. som højeste.

Af de ca. 6.000 elever gik 45 pct. i specialskoler og 32 pct. i specialklasser ved almindelige skoler, mens de resterende 22 pct. var enkeltintegrerede i almindelige klasser. Også her er der temmelig store regionale variationer. Den procentuelle andel af elever, som de 14 amtskommuner har henvist til specialskoler, varierer således fra 72 pct. til 28 pct., og på tilsvarende måde varierer »enkeltintegrationen« fra 10 pct. til 34 pct.

Den samlede bruttoudgift til vidtgående specialundervisning i folkeskolen udgjorde i finansåret 1988 ca. 1 milliard kroner.

Udviklingen 1980-90.

Ved særfor sorgens udlægning i 1980 var der mellem Amtsrådsforeningen og Kommunernes Landsforening uenighed om, hvor det øko-

nomiske, pædagogiske og administrative ansvar for den vidtgående specialundervisning skulle placeres. KL gjorde gældende, at de pædagogiske opgaver, herunder driften af specialskolerne, skulle overtages af kommunerne, mens det økonomiske ansvar blev placeret hos amtskommunerne. Imod denne opfattelse fandt ARF det ikke acceptabelt at skille det økonomiske, det pædagogiske og det administrative ansvar.

Resultatet i 1980 blev, at der på grundlag af vejledende retningslinier fra Undervisningsministeriet blev udarbejdet planer i samtlige amtskommuner for tilrettelæggelsen og den videre udlægning af den vidtgående specialundervisning under amtskommunalt ansvar.

Generelt har overførslen af statens ansvar for undervisningen af de svært handicappede elever til amter og kommuner givet sig udslag i en markant kvantitativ og kvalitativ forbedring af undervisningsforholdene for svært handicappede elever i folkeskolen, især hvad angår undervisningen på specialskolerne. Amtskommunerne har dog også – i varierende grad – støttet mere integreret specialundervisning. Det kan i den forbindelse noteres, at der kun i meget sjældne tilfælde har været uenighed mellem den amtskommunale administration af ordningen og forældrene til de svært handicappede elever.

Fra kommunal side blev det imidlertid allerede tidligt i 1980'erne påpeget, at det manglende kommunale driftsansvar for den vidtgående specialundervisning i nogen grad hæmmede udviklingen af en fleksibel, men sammenhængende folkeskole. Dette dilemma er klart kommet til udtryk i de mange tilfælde, hvor en amtskommune og en kommune har skullet, men ikke kunnet blive enige om, hvorvidt en given elev var berettiget til vidtgående specialundervisning.

Bl.a. på denne baggrund etablerede jeg på opfordring fra Kommunernes Landsforening – og i forståelse med Amtsrådsforeningen – en arbejdsgruppe med den opgave at vurdere de indvundne erfaringer og at stille forslag til eventuelle ændringer.

Denne arbejdsgruppe foreslog i 1985 – dog uden støtte fra Amtsrådsforeningen – at visitationsretten skulle overføres til kommunerne, som derfor også skulle have en større del af det økonomiske ansvar.

[Undervisnings- og forskningsministeren]

Forslaget blev ikke realiseret, bl.a. fordi det ved sin fremkomst mødte modstand i forskellige kredse, og fordi den nye frikommunelov samtidig gav mulighed for en øget kommunalisering i de områder, hvor man ønskede det.

De kommunale opgavers fordeling og finansiering.

I perioden 1987–89 afgav de såkaldte Lotz-udvalg tre betænkninger, der på grundlag af analyse af det kommunale/amtskommunale udgiftspres og styringmuligheder stillede forslag om en række ændringer af eksisterende opgavefordeling og finansiering. I de to første betænkninger indgik den vidtgående specialundervisning, og det blev foreslået at overveje, om den vidtgående specialundervisning burde være en rent kommunal opgave, men således at amtskommunerne fortsat drev en række specialskoler mod betaling fra kommunerne.

Med denne anledning nedsatte jeg i februar 1989 et udvalg med den opgave at forberede primærkommunernes overtagelse af ansvaret for folkeskolens vidtgående specialundervisning.

Kort tid herefter afgav Lotz III-udvalget sin betænkning, i hvilken det bl.a. blev foreslået, at hovedparten af de hidtidige amtskommunale opgaver inden for det sociale område skulle udlægges til kommunerne.

Disse forslag blev mødt med en vis modvilje ikke mindst i brugerkrede, hvilket gav socialministeren anledning til i december 1989 at tilstille Folketinget en »Redegørelse om forslag til ændringer i opgavefordelingen mellem amtskommuner og kommuner på det sociale område og om ændret finansiering«. Den 21. februar 1990 tilsluttede et stort flertal i Folketinget sig redegørelsen, der som hovedprincip fastslog, at den såkaldte glidende decentralisering skulle fremmes, det vil sige, at en række opgaver, der før alene løstes af amtskommunen, nu kunne løses af kommunerne eller i fællesskab mellem amtskommunen og kommunerne på det gældende regelgrundlag, dvs. med fælles finansiering og med amtskommunen som ansvarlig for de mere specialiserede tilbud. Denne glidende decentralisering skulle støttes ved regionale udviklingsudvalg og et landsudvalg.

Umiddelbart før folketingsdebatten 21. februar 1990 havde Undervisningsministeriets landsudvalg om den vidtgående specialunder-

visning udarbejdet et forslag til en principiel nyordning, som indebar, at ansvaret for, at den enkelte handicappede elev blev henvist til den bedst mulige specialundervisningsforanstaltning, blev overført til kommunerne. For de elever, hvis behov er særlig vidtgående, og som følgelig kræver omfattende ressourcer, meget speciel faglig ekspertise eller undervisning på specialskole, skulle amtskommunen medvirke ved

1. – at stille specialrådgivning og anden særlig faglig ekspertise vederlagsfrit til rådighed for kommunen og brugerne,
2. – at sørge for, at der blev oprettet og drevet de fornødne specialskoler eller andre specialforanstaltninger, og
3. – at medvirke til finansiering ud over et fastlagt kommunalt grundbeløb.

De Samvirkende Invalideorganisationers repræsentant i udvalget kunne imidlertid ikke tilslutte sig forslaget, og denne omstændighed kombineret med socialministerens beslutning om at lade eventuelle lovændringer afvente et regionalt udviklingsarbejde gjorde, at jeg valgte at følge samme fremgangsmåde.

Med brev af 26. april 1990 til kommuner og amtskommuner opfordrede jeg til nedsættelse af regionale udvalg med den opgave at drøfte og planlægge den vidtgående specialundervisnings udvikling inden for regionen og herved søge den glidende decentralisering fremmet. Hvis disse drøftelser førte til enighed om løsninger, der gik ud over folkeskolelovens muligheder, opfordrede jeg til enten at bringe frikommuneloven i anvendelse eller at søge godkendelse efter folkeskolelovens forsøgsbestemmelse. Samtidig meddelte jeg, at det landsdækkende udvalg ville fortsætte sit arbejde og herunder yde det regionale udviklingsarbejde størst mulig støtte.

I brevet udtalte jeg også, at jeg ville finde det hensigtsmæssigt, om drøftelserne om den vidtgående specialundervisning i fornødent omfang blev koordineret med drøftelserne på det sociale område.

De regionale udvalg.

I perioden fra april til december 1990 blev der herefter nedsat udvalg i alle amtskommunale områder. I ni af de 14 regioner er der blevet etableret et fællesudvalg for undervisningsområdet og socialområdet, mens de resterende

[Undervisnings- og forskningsministeren]

fem regioner har særskilte udvalg for hvert af de to områder. Sidst på foråret 1991 var arbejdet i gang i alle regioner.

Ved udgangen af 1991 er det således karakteristisk, at man i nogle regioner er nået meget langt med overvejelser og forslag, mens man i andre først i efteråret 1991 har taget fat på den indledende fase. Pr. 1. november 1991 har alle de regionale udvalg på opfordring givet Undervisningsministeriets landsudvalg en redegørelse for den aktuelle status.

Disse redegørelser beskæftiger sig i store træk om end i varierende omfang med følgende forhold:

1. Det konkrete undervisningsområde, der har været omfattet af udviklingsovervejelserne (skoler, institutioner, personale m.v.).
2. Overvejelserne omkring den skolepolitiske målsætning for de fremtidige undervisningstilbud til elever med sværere funktionsvanskeligheder
 - undervisningsformen
 - helhedsindsats
 - forældreindflydelse
 - benyttelse af tilbud inden for og uden for regionen.
3. Overvejelser om placering af det økonomiske og administrative ansvar i relation til den vidtgående specialundervisning
 - drift af specialskoler
 - visitation
 - finansiering
 - specialrådgivning
 - befordring
 - samarbejdsmodeller mellem kommuner og mellem kommuner og amt.
4. Beskrivelser af evt. vedtagne eller planlagte forslag efter folkeskolelovens § 43.
5. Behovet for lovændringer.
6. Samordningen med det sociale område.
7. Regionens tidsplan for den fremtidige udvikling.

Undervisningsområdet.

Den vidtgående specialundervisning er et veldefineret område, og i de enkelte regioner har man meget præcise oversigter over elevtal, undervisningsforanstaltninger, økonomiske forhold etc. Det er karakteristisk for alle regioner, at den vidtgående specialundervisning er indrettet i en bred vifte af muligheder spændende fra undervisning inden for den almindelige klasses rammer til undervisning i special-

kostskoler. Fordelingen af eleverne inden for denne vifte varierer imidlertid som tidligere nævnt betydeligt fra region til region.

Det er et gennemgående træk, at man ikke ønsker at foretage drastiske ændringer i undervisningsstrukturen, men ønsker en fortsat glidende udvikling, hvor det i vid udstrækning skal være forældrenes ønsker om skoleplacering, der styrer udviklingen.

Enkelte regioner har dog overvejet en særlig sondring mellem enkeltintegrerede elever og elever, der modtager den vidtgående specialundervisning i specialklasser (skoler). Her stilles der forslag om, at ansvaret for den første gruppe udlægges til kommunerne, mens den sidste fortsat skal være en amtskommunal opgave.

Nogle regioner har i deres overvejelser inddraget svært handicappede elever i private skoler.

For at sikre det frie skolevalg også for disse elever vedtog Folketinget med den ændrede lov om statsstøtte til private skoler pr. 1. januar 1988, at alle ekstraudgifter til svært handicappede elevers undervisning på private skoler skulle dækkes 100 pct. af staten.

Dette medfører i overensstemmelse med bidragsloven, at staten tilbageholder et beløb fra amterne svarende til, hvad de sparer ved ikke at skulle sørge for undervisningen af de pågældende elever. Amtskommunens tilbagebetaling til staten indeholder imidlertid også det kommunale takstbeløb, som amtskommunen følgelig opkræver i kommunen. Dette er en kompliceret og for de kommunale myndigheder ofte noget uoverskuelig proces, hvor man foreslår nogle forenklinger. Med de nye regler om de private skolars finansiering og den ændrede statslige administration af disse regler må det påregnes at problemet vil blive løst til alles tilfredshed.

Den skolepolitiske målsætning.

I de fleste regioner indeholder udviklingsdrøftelserne nogle overvejelser over, hvilke undervisningsmæssige vilkår man overordnet ønsker for de sværest handicappede elever.

Det er her et gennemgående element, at man ønsker, at det enkelte barns undervisningsbehov kan imødekommes så tæt på barnets daglige situation som muligt. Samtidig formulerer de fleste regioner en målsætning om at bevare den brede vifte af specialundervisningstilbud,

[Undervisnings- og forskningsministeren]

som netop gør det muligt at differentiere undervisningen i forhold til det enkelte barns behov.

Som afgørende hovedprincipper nævnes:

- at de kommunale og det amtskommunale undervisningstilbud skal koordineres således, at de samlet udgør et fælles og dækkende tilbud til alle børn,
- at der i samordning og koordinering skal arbejdes ud fra de mindste bæredygtige enheder,
- at handicappede børns forældre skal have valgmuligheder for deres børns undervisning, og at de skal have afgørende indflydelse på, hvilken skolegang der vælges,
- at det nuværende serviceniveau ikke må forringes, og
- at der fortsat er en klar ansvarsfordeling, sådan at brugerne kan øve indflydelse.

Endelig understreger flere regioner, at specialpædagogikken fortsat bør bygge på kvalitet eksempelvis udtrykt som følger:

- at specialundervisningen tager sit udgangspunkt i den konkrete situation,
- at den enkelte elev udvikles og styrkes ud fra egne forudsætninger,
- at tænkningen omkring den enkelte elev tager sit udgangspunkt i helheden og den enkeltes livssituation, og
- at specialpædagogikken kontinuerligt udvikles.

Undervisningsformerne.

I alle regioner er der enighed om, at den enkelte kommune ikke kan klare alle den vidtgående specialundervisnings opgaver. Der må, når det gælder visse grupper af svært handicappede elever, være fælledighed over regionale undervisningscentre eller skoler subsidiært landsdækkende centre.

Nogle regioner foretrækker at overlade amtskommunen at drive sådanne specialforanstaltninger, mens andre går ind for et arrangement, hvor det er beliggenhedskommunen, der driver den pågældende specialcenterskole efter overenskomst med amtskommunen. Den tidligere hyppigt benyttede model, hvor en række kommuner i fællesskab etablerede og drev visse særlige tiltag, har kun i meget begrænset omfang været inddraget i de regionale udvalgs overvejelser.

Hvorvidt de nødvendige specialforanstaltninger skal organiseres i form af specialskoler

eller som specialklasserækker ved almindelige skoler, er der i de forskellige regioner delte meninger om.

Nogle regioner – og her stærkt støttet af forældregrupperne – lægger megen vægt på at bevare specialskolerne, mens andre – ligeledes i overensstemmelse med forældreholdningen – satses på specialklasser som led i en almindelig folkeskoles samlede virksomhed. Der vil således være regioner, hvor specialskolerne som selvstændige enheder vil forsvinde, mens de i andre – og nok i de fleste – i større eller mindre omfang vil blive bevaret.

Alt i alt er det en generel tendens, at den vidtgående specialundervisnings elever fremover i mindre omfang vil blive henvist til almindelige klasser (enkeltintegration) eller til specialskoler, hvorimod undervisningscentre (specialklasserækkerne) vil komme til at spille en større og større rolle.

Ud over erkendelsen af, at måske ikke mindst de mange små kommuner har behov for at kunne benytte sig af regionale eller landsdækkende skoletilbud, så er der også almindelig enighed om, at en overførsel af større dele af den vidtgående specialundervisning til kommunerne forudsætter, at der kan trækkes på specialrådgivning udefra. Denne særlige ekspertise foreslås i overvejende grad etableret på det regionale niveau, men det indgår også i overvejelserne, at der kan være områder og opgaver, hvor det vil være nødvendigt og rationelt at etablere ekspertisen som landsdækkende tilbud.

Finansiering og visitation.

Overvejelserne om, hvorvidt det fulde ansvar for finansiering og visitation kan udlægges til kommunerne, betragtes som udviklingsprocessens hovedspørgsmål. Omkring dette emne er meningene meget forskellige fra region til region og fra lokalområde til lokalområde.

På det nuværende stade i drøftelserne er der alene fremlagt forslag og modeller, og der er ikke nogen politiske beslutninger. Forslagene har end ikke alle steder været drøftet i de regionale udvalg.

Med disse forbehold er situationen den, at fem regioner overvejer en total udlægning, mens fem andre går ind for at bevare den nuværende ansvars- og byrdefordeling. I de sidste fire regioner tegner der sig endnu ikke en

[Undervisnings- og forskningsministeren]

tendens for den fremtidige ansvars- og opgavefordeling.

Der er således tale om en meget forskelligartet opfattelse af placeringen af ansvaret for den vidtgående specialundervisning fra region til region.

Men også mellem kommunerne er der store forskelle, hvor nogle kommuner markerer et klart ønske om at overtage folkeskoleansvaret for de svært handicappede elever, mens andre mener, at dette ansvar ligger bedst hos amtskommunen. Selv inden for den enkelte region kan der være diametralt modsatte holdninger til udlægningsspørgsmålet hos de enkelte kommuner, og kun i en enkelt region er der tilsyneladende fuld enighed mellem kommunerne indbyrdes og mellem kommuner og amt om udlægningsstrategien.

Brugernes synspunkter.

Der synes i hele udviklingsarbejdet at være betydelig tilslutning fra brugerne (forældre- og handicapgrupper) i det regionale område til de fremlagte planer. De fleste steder er handicaporganisationerne repræsenteret i udviklingsudvalgene, hvor de har haft lejlighed til at fremføre deres synspunkter. Også her er der tale om forskelle fra region til region, og man kan næppe tale om, at der på brugerside består en principiel, samordnet holdning til udlægningen. Derimod synes brugersynspunkterne i vid udstrækning at være bestemt af en bemærkelsesværdig tilfredshed med den måde, den vidtgående specialundervisning er tilrettelagt på i det pågældende område: Hvor specialskoler og et klart amtskommunalt ansvar er fremherskende, bakker forældrene dette op, og hvor den vidtgående specialundervisning overvejende er placeret på almindelige folkeskoler med et deraf følgende større kommunalt ansvar, er forældrene også tilfredse.

Det afgørende for forældrene er, at den undervisning, der gives deres børn, har højeste kvalitet. Det vil blandt andet sige, at forældre i almindelighed forlanger, at deres børn behandles og undervises med udgangspunkt i det handicap, det enkelte barn nu engang har.

Hvor dette primære krav støder an mod den almindelige folkeskoles mere normative undervisning, tager man afstand fra integration, men hvis det individuelle aspekt kan fastholdes i den almindelig skole, er mange forældre tilhængere af, at deres børn undervises i et almindeligt skolemiljø.

For forældrene er det således afgørende, om kommunen og den kommunale skole vil og kan påtage sig ansvaret for en relevant, kvalificeret og ligeværdig undervisning af deres børn. Dette er ikke mindst en ultimativ fordring, når barnet kommer i pubertetsalderen, hvor skolen bliver andet – og måske meget mere – end et undervisningssted.

Hvad angår interessen for at overtage ansvaret for den vidtgående specialundervisning, synes såvel kommuner som skoler at variere ganske betydeligt.

De forskellige handicapgrupper.

Mulighederne for yderligere udlægning af den vidtgående specialundervisning skal utvivlsomt ses i lyset af de forskellige handicaps art og forekomst (antal).

Mens bevægelseshæmmede, blinde, taleretarderede og svagtbegavede elever i stort omfang har været integreret i almindelige skoler i en årrække, så har autistiske, multihandicappede og døve elever i vid udstrækning været henvist til mere segregerede tilbud.

Helt særlige forhold gør sig gældende for elever med socialeemotionelle vanskeligheder, som ofte giver den almindelige skole store problemer. Disse børns vanskeligheder søges løst i såvel undervisnings- som i social- eller sundhedssystemet (observationsskoler, skole- og behandlingshjem eller børnepsykiatriske hospitalsafdelinger).

Det er en afgørende erfaring – og dermed et vigtigt led i udlægningsovervejelserne – at positive resultater med disse børn kun opnås gennem et snævert samarbejde på tværs af sektorgrænserne.

Den omstændighed, at nogle af disse handicapgrupper er relativt store, mens andre er meget små, har samtidig også haft betydning for, om opgaverne har kunnet løses i kommunen.

Inden for hele den vidtgående specialundervisning gælder det, at der stilles krav om viden og kompetence, som rækker væsentligt ud over, hvad en almindelig skole og almindelige lærere besidder. Over for denne kendsgerning kan man vælge enten at forsyne den almindelige skole med den fornødne ekspertise via speciallærere og specialrådgivning eller at henvise eleven til den specialskole, hvor ekspertisen findes.

På nogle af de ovenfor nævnte handicapområder har man med held i en årrække udnyttet

[Undervisnings- og forskningsministeren]

den første mulighed med det resultat, at ganske mange elever med sjældnere og ret komplicerede handicap har kunnet gennemføre skolegangen i deres lokale skole.

Det kommunale pædagogisk-psykologiske rådgivningssystem bistået af amtskommunale specialkonsulenter og endelig i helt særlige tilfælde suppleret med rådgivning og bistand fra landsdækkende specialskoler/-funktioner har her spillet en afgørende rolle.

En forudsætning for en videre udvikling i retning af kommunal overtagelse af flere opgaver inden for den vidtgående specialundervisning er således, at det samlede rådgivningssystem fortsat udvikles og styrkes.

I de regionale udviklingsudvalg er der betydelig enighed om dette perspektiv, og såvel de kommunale som de amtskommunale muligheder og behov på rådgivningsområdet er inddraget i drøftelserne i alle regioner.

Derimod er spørgsmålet om en særlig landsdækkende specialrådgivning i relation til meget speciel ekspertise, herunder små mindre kendte handicapgrupper, kun periferisk inddraget i det regionale udviklingsarbejde. Dette er forståeligt, dels fordi det må forekomme at ligge uden for den enkelte regions ansvar og mulighed, og dels fordi det er tilkendegivet over for regionerne, at spørgsmålet om lands- eller landsdelsdækkende institutionsfunktioner ville blive taget op i landsudvalget.

Da Amtsrådsforeningen imidlertid i januar 1990 nedsatte en arbejdsgruppe, som skulle analysere dette område og stille forslag til løsninger, har landsudvalget afventet resultatet heraf. Arbejdsgruppen har afsluttet sit arbejde i november 1990 og foreslog bl.a., at der på en række handicapområder blev etableret landsdækkende videncentre med den opgave at opsamle, bearbejde og formidle viden inden for det pågældende område.

Forslagene overvejes nu i Amtsrådsforeningen, og det vil være afgørende for den videre udvikling og for de regionale udvalgs fortsatte overvejelser og dispositioner, at der meget snart kan opstilles hensigtsmæssige løsninger.

Det fortsatte udviklingsarbejde.

De regionale udviklingsudvalg vil fortsætte deres arbejde i 1992, idet man dog på Born-

holm har afsluttet arbejdet, angiveligt fordi man ikke på de givne præmisser mener at det kan lade sig gøre at komme længere med udviklingsovervejelserne for den vidtgående specialundervisning på Bornholm. Man henviser blandt andet til, at folkeskolelovens finansielle grundlag er et enten-eller-princip (i modsætning til bistandslovens både-og), hvilket gør det vanskeligt at gennemføre en glidende udvikling, idet de økonomiske interesser i samarbejdet mellem kommuner og amt er modsatrettede.

Der er endnu ikke fra de øvrige regioner udtrykt ønsker om ændring af folkeskolelovens § 19, men af de indsendte statusbeskrivelser ses det, at der foreløbig kan ventes ansøgninger fra fem regioner om dispensation i overensstemmelse med lovens § 46a (forsøgsparagraffen).

På nuværende tidspunkt må det konstateres, at den valgte fremgangsmåde, hvor en glidende udvikling efter regionale ønsker og drøftelser erstatter en egentlig udlægning via lovgivning, har været positiv og konstruktiv.

Det må især fremhæves, at den regionale dialog har medført en markant interesse og ansvarlighed for dette lille, men meget vigtige undervisningsområde.

Der kan naturligvis opstå betydelige – og måske betænkelig store – regionale forskelle i den måde, de svært handicappedes folkeskoleundervisning gribes an på, og det landsdækkende udvalg og ministeriet vil derefter fortsat følge udviklingen og hermed stå til rådighed med vejledning og koordination.

*Meddelelser fra formanden:***Første næstformand (Henning Rasmussen):**

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 17. januar 1992, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er oplået i salen.

Mødet hævet kl. 17.34